

Олексенко Роман,
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри публічного управління, адміністрування та права
Таврійського державного агротехнологічного
університету ім. Дмитра Моторного
(Мелітополь, Україна)

ОСВІТА ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА

В сучасних умовах еволюції суспільства від постіндустріального до інформаційного і «суспільства знань» збільшується інформаційна компетентність, якою повинні володіти випускники ВНЗ. Загальновизнані визначення сучасного суспільства як інформаційного, «суспільства мережових структур» вказують на зростання саме інформаційної компетентності як однієї з ключових компетенцій, що забезпечує соціальну мобільність індивіда. Розвиток освіти базується на якості освіти, інноваційній освіті та креативній особистості, яку повинна сформувати вища школа.

Якщо в країні вдасться сформувати правильно вибудовану інноваційну систему, то почнуть спрацьовувати креативно-творчі ідеї і проекти, з'являться успішні інноваційні компанії, що вимагає формування нового інноваційного мислення. Саме курс на інноваційно-креативний розвиток дає можливість у подальшому створювати продукти з глобальним ринком. Прикладом можуть слугувати Apple, Microsoft та інші компанії, продукція яких витребувана у всьому світі і приносить зверхприбуток, забезпечуючи економічне процвітання та соціально-політичну стабільність своїм країнам. Тому необхідна інноваційна концепція освіти та розвитку інноваційного соціального підприємництва, для чого ВНЗ повинні готувати інноваційних підприємців.

Проблема взаємозв'язку освіти і бізнесу потребує комерціалізації освіти. Саме тому ВНЗ сьогодні повинні базуватися на:

- принципам безперервності і комплексності профорієнтаційного прогресу;
- його випереджаючого і превентивного характеру;
- принципу персоналізації;
- принципу інноваційної спрямованості на створення нового особистісно-значимого освітнього продукту;
- принципу соціокультурної орієнтації навчального процесу;
- принципу контекстуального включення, тобто орієнтації на розроблення конкретних освітньо- профорієнтаційних проектів всередині освітньої системи;

- принципу варіативності предметно-змістовного наповнення освіти у відповідності з профорієнтаційними орієнтаціями студентів.

Національній системі освіти слід бути готовою до того, щоб долати можливі негативні наслідки глобальних зсувів, що характеризують сучасну освіту як соціокультурний феномен у цілому. У сучасному світі глобальної інформатизації та комп'ютеризації свідомості проблема удосконалення змісту освіти набуває першочергового значення. Сучасне суспільство стає більш прагматичним, технократичним, а освіта економічно доцільною. Тому гуманітарна наука в умовах скорочення годин на її викладання все ж таки повинна виступати засобом саморозвитку, самореалізації, самовираження і самоствердження особистості, так як в найбільшій мірі людина розкриває свої здібності у професійній сфері. Суспільство майбутнього як «суспільство знань» базується на інформації та знаннях, тому в такому суспільстві зростає потреба у висококваліфікованих, грамотних, освічених спеціалістах, які володіють гуманітарними компетентностями:

- ефективна організація діяльності;
- готовність приймати самостійні рішення;
- критичне мислення;
- побудова відносин співробітництва;
- висока міра відповідальності;
- ініціативність;
- соціальна зрілість;
- культура і грамотність мови і мовлення;
- економічна та управлінська грамотність;
- знання мов;
- вміння працювати в команді;
- робота на результат.

Зміни ідеалу освіти від «людини знання» до «людини культури» (В.Біблер) свідчить про необхідність зміни змісту освіти, націленої на культуру як широку інклюзивну концепцію буття людини у світі через творчі культурні, соціальні, інноваційні практики.

В умовах прискорення і стиснення часу в умовах інформаційного суспільства зростає роль освіти як виду духовно-культурної практики, що транслює і відтворює соціальний досвід людства.

Не випадково інститут освіти пройшов чотири стадії:

- 1) катехізична (наставницька);
- 2) епістемологічна (знаннєва);
- 3) інструментально-технологічна (технократична);
- 4) миследіяльнісна (перехід від емпіричного способу навчання до концептуального).

Освіта є одним з найважливіших елементів інструментів розвитку інтелектуального потенціалу людини і суспільства покращення і

конструювання людини у соціокультурному контексті. Якщо раніше головною задачею освіти вважалася передача знань і контроль за їх освоєнням, тобто домінувала когнітивна (пізнавальна парадигма освіти), то в сучасних умовах інноваційного розвитку головною задачею освіти є формування у студентів і учнів знань та вмінь самостійно мислити і створювати інновації у різних сферах діяльності, що означає перехід на креативну (творчу) парадигму освіти. У цьому випадку когнітивна (пізнавальна) освіта стає тільки початковим етапом креативного(творчого) освіти. Найкращі результати в освіті і професійній діяльності досягаються шляхом креативного і аналітичного (логічного) мислення.

Як висновок зробимо, що майбутнє вищої освіти: ноосферно-інформаційна парадигма освіти, як якісно новий рівень формування інноваційного типу мислення, що базується на інформаційних ресурсах і сприяє на основі креативної методології і досягнень сучасної науки становленню нового типу соціального та суспільного інтелекту як особистості, так і країни. Ноосферно-інтелектуальна парадигма освіти об'єднує інформаційну, інтелектуальну та інноваційну парадигми і забезпечує умови для матеріального, соціального, культурного та інтелектуального розвитку як кожної людини, так і соціуму в цілому.

Список використаних джерел:

1. Андрюкайтене Р., Воронкова В., Кивлюк О., Романенко Т., Рижова И. Концептуализация smart-общества и smart-технологий в контексте развития современной цивилизации // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Tarpautinė mokslinė - praktinė konferencija 2017 m. gegužės 11-12 d., Kaunas Tezių rinkinys (internet) .- P. 249-257. 25.
2. Воронкова В.Г. Идеология ноосферного развития как конструктивномобилизирующая сила современного общества в условиях кризиса // Национальная философия в глобальном мире: тезисы Первого белорусского философского конгресса / Национальная академия наук Беларуси, Институт философии; редкол.: В.Г.Гусаков (предс.) [и др.]. Минск, Беларуская навука, 2017. С.431-432. ISBN 978- 985-08-2207-9
3. Застрожнікова І. В. Якісна освіта, як передумова сталого розвитку сільських територій: дис. – Національна металургійна академія України, 2019.
4. Застрожнікова І. Державне регулювання підготовки кваліфікованих кадрів для об'єднаних територіальних громад у закладах вищої освіти //Актуальні Проблеми Державного Управління. – 2019. – №. 1 (55). – С. 150-154.
5. Олексенко Р. І. (2017). Формування концепції креативної особистості як фактор креативнознаннєвої економіки в умовах викликів глобалізації // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, Вип.71. С.118-126.
6. Олексенко Р.І. Особливості формування світоглядних цінностей креативних підприємств в умовах глобальних викликів та трендів розвитку сучасного світу. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2017. 228 с. ISBN 978-617- 7566-09-9.
7. Roman Oleksenko, Valentin Molodychenko, Nina Shcherbakova. Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization. Philosophy and Cosmology. 2018. Vol. 20.